

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Анотація. Розглянуто деякі проблеми організації обліку основних засобів і відображено основні напрями удосконалення.

Аннотация. Рассмотрены некоторые проблемы организации учета основных средств и отражены основные направления усовершенствования.

Annotation. This article considers some problems of organization of fixed assets and reflects the main areas of improvement

Ключові слова: основні засоби, первинна документація, справедлива вартість, інвентарна картка, міжнародні стандарти фінансової звітності.

Активи є саме тими економічними ресурсами, без яких просто неможливе функціонування чи навіть існування підприємства. Оскільки в організації обліку основних засобів існує ряд недоліків, дослідження з даної теми є актуальними і необхідними для теоретичного й практичного застосування.

Дане питання розглянуто багатьма авторами як вітчизняними – Білуха М. Т., Бутинець Ф. Ф., Голов С. Ф. [1], Кірейцев Г. Г., Кузьмінський А. М., Огічук Н. Ф., Максименко А. В. [2], Мурина Т. С. [3], так і зарубіжними – Палій В. Ф., Соколов Я. В., Шеремет А. Д. та ін., і кожен має свою думку стосовно даної організації обліку основних засобів, але в працях науковців не було детально розглянуто удосконалення даного напрямку організації обліку.

Метою дослідження є пошук можливих напрямів удосконалення організації обліку основних засобів.

Завданням дослідження є розробка пропозицій з вирішення найбільш вагомих проблем в організації обліку основних засобів.

Об'єктом дослідження виступає організація обліку основних засобів.

Предметом дослідження є удосконалення організації обліку основних засобів.

Дослідження теоретичних положень та діючої практики бухгалтерського обліку основних засобів дозволило визначити ряд невирішених проблем, які гальмують процес управління виробництвом та знижують ефективність використання основних засобів. Серед них єдність економічної та бухгалтерської термінології, принципи оцінки основних засобів та нематеріальних активів, підвищення аналітичності та інформативності первинних документів з обліку основних засобів.

Проблеми обліку необоротних активів в умовах реформування економіки набувають особливої актуальності у зв'язку з потребою отримати інвесторами та іншими зацікавленими користувачами точної і достовірної інформації про стан та ефективність використання основних засобів. Система їх обліку, яка склалася, не задовольняє вимоги ринку, умови функціонування значно розширюють коло операцій, що проводяться з основними засобами: купівля-продаж, нарахування амортизації, страхування, приватизація, реалізація інвестиційних проектів. Основні проблеми, які потребують вирішення, були систематизовані авторами і наведені на рисунку.

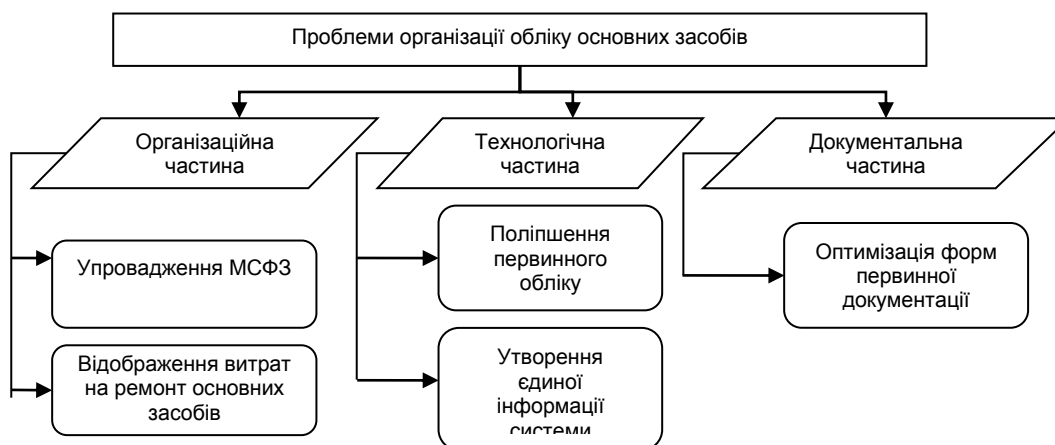

Рис. Проблеми організації обліку основних засобів

Подальший розвиток бухгалтерського обліку пов'язаний зі створенням єдиної інформаційної системи, яка

технологій. Цьому повинно передувати дослідження відносно визначення потреб власників, держави, а вже на основі отриманих результатів – розробка основних шляхів удосконалення облікового процесу на підприємстві.

Необхідність упровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в практику бухгалтерського обліку підприємств обумовлена переорієнтацією економіки України на ринковий механізм господарювання, і є дуже важливим етапом в удосконаленні системи обліку, як основних засобів, так й інших елементів.

Стратегія застосування міжнародних стандартів передбачає реформування системи бухгалтерського обліку та впровадження методології поширення інформації з економічних питань згідно з міжнародними стандартами для забезпечення відкритості, прозорості та зіставлення показників фінансової звітності суб'єктів господарювання.

Тому досить важливим етапом удосконалення обліку основних засобів є гармонізація П(С)БО 7 з М(С)БО 16 "Основні засоби", зокрема у частині:

а) у П(С)БО 7 потрібно визначити необхідність проводити переоцінку основних засобів лише в тому разі, якщо їх справедливую вартість можна достовірно визначити;

б) варто запровадити способи можливого визначення справедливої вартості об'єкта основних засобів, яка повинна бути документально засвідчена;

в) при операціях обміну варто оцінювати об'єкт основних засобів за справедливою вартістю, а не виходити з їх поділу на подібні чи неподібні об'єкти, що є досить абстрактним положенням;

г) у П(С)БО 7 доцільно дати посилання на П(С)БО 28 "Зменшення корисності активів" щодо встановлення порядку зменшення корисності активів [1].

З метою покращення бухгалтерського обліку основних засобів зазначається доцільним ввести до Плану рахунків окремий рахунок для відображення витрат на ремонт основних засобів із субрахунками поточного та капітального ремонтів. Цей рахунок повинен бути активним і калькуляційним, де по дебету слід відображати всі витрати на ремонт основних засобів. З кредиту цього рахунку слід списувати витрати закінчених ремонтів на витрати звітного періоду. Залишок на рахунку будуть суми по незавершеним поточним та капітальним ремонтам [4].

Наступна проблема, яка розглянута багатьма науковцями, є недосконалість первинної документації з обліку основних засобів. Так, діючі форми первинної документації з обліку основних засобів та інвентаризаційні описи дублюють один одного. Майже зовсім не відрізняються за змістом інвентарні картки форм ОЗ-6, ОЗ-7, ОЗ-8. Водночас у наявних формах обліку не передбачено відображення устаткування, придбаного підприємством для резерву, до запровадження в експлуатацію, що на практиці створює певні труднощі при розрахунку амортизаційних відрахувань.

Не знайшла відображення у формах обліку й інформація про зміни первинної вартості інвентарного об'єкта після переоцінки та індексації. Порівняння інвентарних карток форм ОЗ-6, ОЗ-7, ОЗ-8 з формою ОЗ-1 "Акт приймання-передачі основних засобів" засвідчує, що в них відсутня лише інформація про висновок приймальної комісії й підписи її членів [3, с. 388]. Проте сам факт складання акта і відкриття інвентарних карток свідчить про позитивний висновок комісії, адже при невідповідності технічним умовам об'єкт прийманню не підлягає й інвентарна картка не випикується. Таким чином, доповнивши інвентарну картку підписами членів комісії, можна скоротити форму ОЗ-1. А якщо ввести в неї ще й підписи здавача та одержувача, то при внутрішньому переміщенні об'єктів можна скоротити форму ОЗ-2. Доповнення інвентарної картки підписами комісії з упровадження основних засобів після ремонту, реконструкції, модернізації, а також графою для відображення змін після таких операцій дає змогу скоротити форму ОЗ-3. Можна також не використовувати форму ОЗ-4, якщо доповнити її підписами ліквідаційної комісії й відобразити окремим рядком результати ліквідації об'єкта [5, с. 409].

Також первинна облікова інформація про наявність, рух, капітальний ремонт та інші операції щодо основних засобів відображається в численних спеціалізованих реєстрах, постійні реквізити яких тотожні. Це не сприяє якісному веденню обліку, збільшує трудомісткість опрацювання та відображення інформації, створює певні труднощі у формуванні документообігу й забезпеченні необхідними видами бланків.

Здійснивши ряд модифікацій, можна одержати компактну конструкцію практично універсальної форми типу "Інвентарна картка – акт обліку руху основних засобів", що сприятиме не тільки зниженню трудомісткості облікових робіт і скороченню документообігу, а й посиленню контролю завдяки підвищенню рівня інформативності й наочності документів [3, с. 389].

Також підприємствам можна порекомендувати вести первинний облік руху основних засобів за допомогою програмного продукту Excel, який дозволяє повністю автоматизувати процес випускання первинної документації разом з веденням реєстру документів (що додає упорядкованості в обліковому процесі), а, крім того, всі дані з програми Excel повністю сумісні з будь-якими бухгалтерськими програмами, які працюють під оболонкою Windows. Таке нововведення значно скоротило б витрати ручної праці.

Отже, впливає, що процедура обліку основних засобів складна та суперечлива. Недоліки національного законодавства у сфері бухгалтерського обліку створюють перешкоди для стандартизації та оптимізації обліку. У подальших дослідженнях слід більш детально розглянути проблеми організації первинного обліку основних засобів і пошук оптимального програмного забезпечення.

Наук. керівн. Писарчук О. В.

Література: 1. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: Аналіз стану і перспективи розвитку / С. Ф. Голов. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 522 с. 2. Максименко А. В. Проблемні питання обліку основних засобів [Електронний ресурс] / А. В. Максимов // Фінанси, облік і аудит : збірник наукових праць. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Foa/2009_13/index.html. 3. Муріна Т. С. Шляхи ефективності використання основних засобів на промисловому підприємстві / Т. С. Муріна // Держава та регіони. – 2007. – № 6. – С. 387–390. 4. Омельченко О. Ю. Облік основних засобів і операцій по їх оподаткуванню : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.06.04 / Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. – К., 2006. – 21 с. 5. Панасенко А. П. Проблеми основних засобів у бухгалтерському обліку / А. П. Панасенко // Держава та регіони. – 2008. – № 3. – С. 407–410.